

Státy USA: Od velké svobody k PROTIÚSTAVNÍM ZÁKAZŮM

KROMĚ FEDERÁLNÍHO ZBRAŇOVÉHO ZÁKONODÁRSTVÍ PLATÍ V KAŽDÉM ČLENSKÉM STÁTĚ USA JEŠTĚ **STÁTNÍ ZÁKONY**. A PRÁVĚ V TĚCH PANUJÍ OBROVSKÉ ROZDÍLY. VZTAH STÁTNÍ A FEDERÁLNÍ LEGISLATIVY JE POMĚRNĚ KOMPLIKOVANÁ ZÁLEŽITOST. TEORETICKY BY MĚLO PLATIT, ŽE STÁTNÍ ZÁKONY NESMĚJÍ BÝT S FEDERÁLNÍMI V ROZPORU A ŽE FEDERÁLNÍ ZÁKONY JSOU ZÁVAZNÉ NA CELÉM ÚZEMÍ SPOJENÝCH STÁTŮ, REALITA ALE BÝVÁ ČASTO ODLIŠNÁ. COŽ SE SAMOZŘEJMĚ TÝKÁ I ZÁKONŮ ZBRAŇOVÝCH.

Text: Petr Jan Vinš, foto: archiv

Z právního hlediska je méně problematické, když státní zákony dodatečně zakazují něco, co je z hlediska federálních zákonů povoleno – federální zákony jsou totiž obvykle v případě zbraní formulované negativně, takže vymezují věci zakázané nebo regulované a věci povolené explicitně nejmenují, tudíž jejich dodatečná regulace státním zákonodárstvím se federálnímu zákonu neprotiví.

Jedinou výjimkou je tady otázka druhého dodatku Ústavy, který stanovuje jistou hranici, přes kterou restriktivnost státního zákona nemůže jít. Ovšem jak uvidíme, je to hranice nejasně definovaná a dosti sporná.

Na straně druhé je ale možné, že v některých případech je státní zákonodárství liberálnější než federální a povoluje něco, co je federálním zákonem zakázáno. Tady se ocitáme z právního hlediska na tenkém ledě. Federální úřady mají pochopitelně zájem na tom, aby bylo federální právo všemi státy recipováno, a pokud se tak neděje, jsou s tím spojeny různé sankce.

Nicméně v konkrétních případech – kromě zbraní je to například otázka legalizace mari-

huany – k faktickým rozdílům mezi státním a federálním právem dochází. Občan takového státu by za jednání, které je ve shodě se státními zákony, ale v rozporu se zákony federálními sice mohl být teoreticky stíhán, nicméně státní policejní orgány nejsou v takovém případě povinny federální právo vymáhat a prakticky se tak neděje.

UPLATŇOVÁNÍ DRUHÉHO DODATKU

Druhý dodatek Ústavy Spojených států, který garantuje právo na zbraň, historicky v souvislosti s organizací milicí a podle soudních rozhodnutí Nejvyššího soudu z roku 2008 a 2010 i pro další zákonné účely, například sebeobranu, je základním stavebním kamenem nejen federální, ale i státní zbraňové legislativy.

Všechny státy s výjimkou šesti (Kalifornie, Iowa, Maryland, Minnesota, New Jersey a New York) mají ve svém právním řádu druhý dodatek nebo nějaký velmi podobný právní předpis výslovně zahrnutý. A nedávné rozhodnutí Nejvyššího soudu z roku 2010 ve sporu McDonald vs. Chicago jasně konstatuje, že tento ústavní

předpis je univerzálně závazný jak ve federálních enklávách (tedy částech USA, které nepatří k žádnému státu), tak i ve státech samotných.

Lze očekávat, že toto rozhodnutí bude mít do budoucna poměrně velký vliv na státní zbraňovou legislativu. Ovšem interpretace druhého dodatku byla, je a bude v různých státech různá. Samotný Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí říká, že nelze druhý dodatek chápat v tom smyslu, že by povoloval držení a nošení zbraní zcela všem, všude a za všech okolností.

ZÁSAHY LOKÁLNÍ LEGISLATIVY

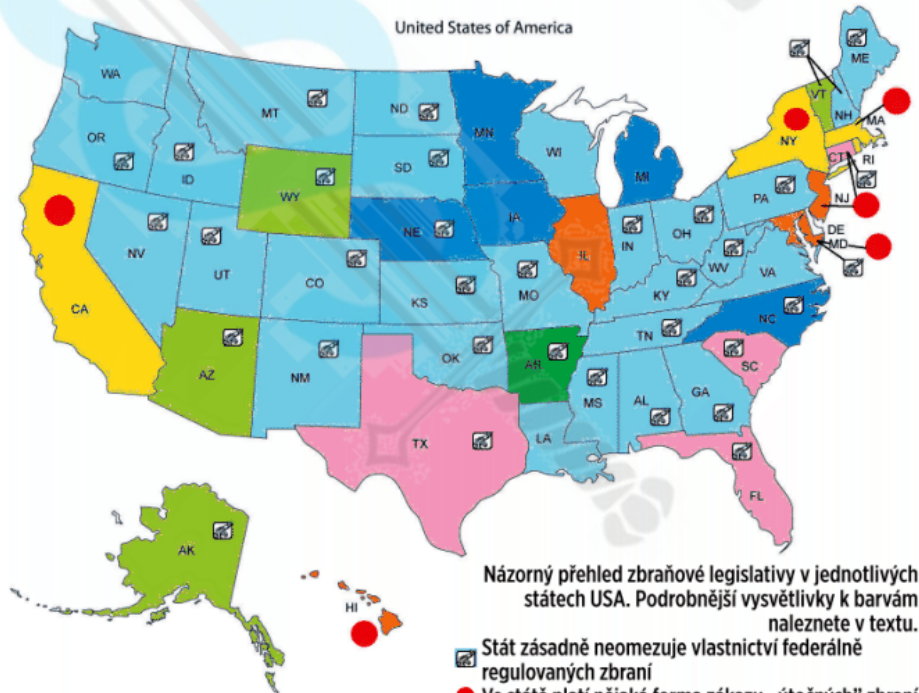
Důležitým prvkem státního zbraňového zákonodárství je v některých státech jeho tzv. vyhrazenost. To znamená, že příslušné zbraňové předpisy (např. povolení viditelného nošení) platí na celém území státu a nižší správní jednotky, např. města, nemohou přijmout přísnější pravidla. Což ovšem neznamená, že se tak v praxi neděje.

Například na Floridě v roce 2011 pouze pět z celkem 67 správních oblastí zcela dodržovalo závaznou státní legislativu týkající se nošení zbraní, ve zbylých případech jednotlivé oblasti nebo města aplikovaly vlastní, striktně vzato protiprávní pravidla. Domoci se v takové situaci práva je možné pouze soudním sporem na vlastní náklady, což je často nad možnosti jednotlivých střelců.

Důležitou roli zde hraje Národní střelecká asociace, která v mnoha případech poskytuje odbornou i finanční podporu v případě, že se někdo rozhodne podobné zneužití pravomocí řešit soudně. Zbraňové zákony nejsou vyhrazené a jsou předmětem lokální legislativy například v Massachusetts, New Jersey, státě New York (zvláště přísné lokální předpisy má např. Buffalo nebo New York City) a ve zvláštních případech, jako jsou indiánské rezervace a podobně.

AUTOMATY JEN STARÉ

Federální zákonodárství stanovuje povinnou prověrku osob, které si kupují zbraň, aby bylo zaručeno, že tato osoba nepatří mezi osoby vyloučené (to je osoba, která byla trestána za některý z trestných činů, které vylučují další držení zbraně, zneužívá návykové látky nebo je duševně nemocná) a dále stanovuje, že u konkrétních typů zbraní jmenovaných v Národním zbraňovém zákoně (pušky a brokovnice

staženo z www.gunlex.cz

Nošení zbraní upravují státní zákony. Většinou je povoleno skryté nošení, ale v některých státech USA můžete přesto narazit

s krátkou hlavní, tlumiče) je zapotřebí zvláštního federálního povolení.

Nové plně automatické zbraně se od roku 1986 nesmějí prodávat civilistům, ale pokud někdo žije ve státě, který plně automatické zbraně nereguluje nad rámec federálního zákona, může si plně automatickou zbraň pořídit od někoho, kdo ji registroval před rokem 1986. Tyto „převoditelné“ plně automatické zbraně mají na americkém soukromém trhu pochopitelně vysokou hodnotu.

Některé státy vyžadují státní povolení i k nákupu zbraně, která není regulovaná Národním zbraňovým zákonem, tedy pro dlouhé zbraně, pistole a revolyvery. Často se s vydáním takového povolení pojí další povinnosti, lhůty a poplatky, případně povinnost absolvovat předepsaný kurz manipulace se zbraní.

Takováto povolení vyžadují pro krátké zbraně státy Connecticut, Havaj, Illinois, Iowa, Maryland, Nebraska, New Jersey, Severní Karolína, Rhode Island a New York (New York City má vlastní přísnější pravidla) a pro tzv. „útočné zbraně“ státy Massachusetts a Minnesota.

SKRYTÉ NOŠENÍ: VĚTŠINOU BEZ POTÍŽÍ

Zcela specifickým tématem je v USA otázka otevřeného a skrytého nošení zbraně (open a concealed carry). U skrytého nošení se obecně rozlišují státy, které u svých občanů nevyžadují ke skrytému nošení zvláštní povolení (Aljaška, Arizona, Arkansas, Vermont a Wyoming), jakkoliv ho obvykle na požádání vydají (z důvodů uznávání povolení mezi státy).

Dále jsou tu státy, které povolení sice vyžadují, ale jeho vydání je nárokové (tzv. shall-issue státy). Těch je naprostá většina. Jsou ovšem i státy, které povolení vyžadují, a jeho vydání není nárokové (tzv. may-issue státy) a může se pojit s řadou podmínek, zejména s velmi kontroverzním dokládáním „dobrého důvodu“ k vlastnictví zbraně.

Reálná praxe u may-issue států osciluje od bezproblémového vydávání, které se blíží shall-issue (Connecticut, Delaware), až po případy, kdy stát je sice teoreticky may-issue, ale získat povolení je téměř nemožné a žádosti jsou zamítány většinou pro absenci dostatečně přesvědčivého „dobrého důvodu“ (Havaj, Maryland, New Jersey a pravděpodobně se do této skupiny zařadí i Illinois).

Kalifornie, Massachusetts a New York jsou may-issue státy, v nichž se praxe vydávání povolení k skrytému nošení výrazně liší z místa na místo. Zcela zakázané (no-issue) je skryté nošení ve Washingtonu, D.C. a ještě do nedávna bylo v Illinois a Wisconsinu. Zde ale došlo před nedávnem ke změně (Wisconsin v roce 2011, Illinois v roce 2013).

V roce 2011 tak zmizela jistá anomálie – Wisconsin byl totiž jediný stát, který nedovoľoval skryté nošení, ale otevřené nošení bylo naopak dovolené bez zvláštního povolení, což vedlo k takovým úsměvným nařízením, jako že např. řidič motorového vozidla musel mít zbraň umístěnou tak, aby byla při pohledu do vozidla na první pohled vidět, a nejednalo se tím pádem o skryté nošení.

OTEVŘENÉ NOŠENÍ POVOLENO, ALE...

Otevřené nebo též viditelné nošení je legální v celé řadě států USA. V některých případech je omezeno teritoriálně (mimo velká města) nebo se týká jen dlouhých zbraní, zatímco krátké je třeba nosit skryté (Arkansas), případně vyžaduje zvláštní povolení (Kalifornie).

Přístup ochránců pořádku k otevřenému nošení se dost výrazně liší z místa na místo. Někde je zcela bez problémů, někde bývají osoby otevřeně nosící předmětem kontrol a někdy až vysloveně šikany navzdory tomu, že je takové nošení dovolené.

Různé místní územně-správní celky, města a regiony často stanovují vyhláškami a právními předpisy nižší síly omezení nošení zbraní, která jsou často z hlediska státního práva nelegální, ale místní pořádkové síly je vymáhají. Typickým případem, kdy je otevřené nošení teoreticky dovolené, ale v praxi problematické, je např. Connecticut.

Specifická situace panuje ve velkých městech. Příkladem může být Washington, D.C. Dříve platilo, že ve Washingtonu je držení zbraní zcela zakázáno, dokonce i na vlastním

pozemku, kromě případů, kdy byla zbraň registrována před rokem 1976. Tento výjimečně striktní zákaz byl však v roce 2008 Nejvyšším soudem prohlášen za neústavní. Na základě tohoto rozhodnutí bylo držení zbraní doma znovu povoleno, jakkoliv žadatel musí nejprve složit zkoušky, podrobit se policejní prověrce a může si vybrat jenom ze seznamu policií schválených zbraní. Jakákoliv forma nošení na veřejnosti je ovšem striktně zakázána.

MAPKA PRO LEPŠÍ PŘEHLEDNOST

Stručně shrnutí zbraňové legislativy v USA naleznete na připojené mapce. Oranžová barva označuje státy, které v praxi nedovolují otevřené ani skryté nošení. Žlutá barva označuje may-issue státy, kde je skryté nošení povolováno jen někomu. Tyto státy také téměř nikdy nepovolují otevřené nošení.

Růžová barva označuje státy, kde je povolení ke skrytému nošení nárokové nebo téměř nárokové, ale kde není dovoleno otevřené nošení, nebo je sice teoreticky dovoleno, ale prakticky znemožňováno. Modrou barvou jsou vyznačeny státy, kde je povolení k nošení nárokové a je povoleno i otevřené nošení, byť je někdy lokálně omežováno. Tmavě modrá označuje totéž, ale k nákupu zbraně je navíc potřeba povolení.

Zelenou barvou jsou označeny státy, které nevyžadují povolení ke skrytému nošení a dovolují i nošení otevřené. Tmavě zelená označuje skryté nošení bez povolení, ale zakázané otevřené nošení krátkých zbraní.

Ikona pušky AR-15 znamená, že příslušný stát nijak výrazně neomezuje vlastnictví federálně regulovaných zbraní nad rámec Národního zbraňového zákona ve znění pozdějších úprav, tedy pušek a brokovnic s krátkou hlavní, tlumičů a plně automatických zbraní registrovaných před rokem 1986. Červené kolečko znamená, že ve státě platí nějaká forma zákazu „útočných“ zbraní. ■

Autor je členem Lex, o. s.

Zastánci volného držení zbraní v USA se opírají o Druhý dodatek Ústavy USA